

Motion till riksdagen 2025/26:3789

av **Daniel Riazat (-)**

Avveckling av kärnkraften

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa utbyggnaden av ny kärnkraft i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell, tidssatt plan för successiv avveckling av befintlig kärnkraft med bibehållen leveranssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa statliga stöd, kreditgarantier och andra subventioner som gynnar ny kärnkraftsbyggnation och i stället styra offentliga medel till förnybart, energieffektivisering och lagring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uranbrytning inte ska tvingas på kommuner och att Sverige inte ska göra sig beroende av import från auktoritära stater för kärnbränsleförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera utbyggnaden av förnybar elproduktion samt ställa krav på kommuner att installera solenergi på offentliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa intäktsdelning till kommuner och markägare vid vindkraftsetableringar för att stärka lokal nytta och acceptans och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att storskaligt stödja nätförstärkningar, energilagring och stödtjänster för att balansera ett växande förnybart elsystem och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Genom att avveckla kärnkraften stegvis, investera i förnybar energi och stärka såväl storskalig som småskalig produktion av förnybar energi kan Sverige ta ledningen i den internationella energiomställningen.

En hållbar energipolitik måste utgå ifrån rättvisa, demokratiskt utformade och forskningsbelagda metoder. Det innebär att resurserna ska läggas på lösningar som minskar utsläppen här och nu, inte på projekt som binder upp statens pengar i decennier.

Men regeringen gör precis tvärtom. Den blåbruna regeringen för en politik som istället leder till missade klimatmål och ökade utsläpp. Genom regeringens politik för att göra det svårare för förnybara alternativ och satsa på den osäkra kärnkraften står Sverige inför en osäker framtiden avseende energiförsörjning.

Kärnkraftens grundproblem kvarstår: höga systemkostnader, lång byggtid, kvarstående säkerhetsrisker och ett ännu inte fullt löst avfallsproblem som kommer att belasta framtida generationer i tusentals år. De senaste årens tekniska framsteg förändrar inte detta faktum. Samtidigt finns nu förnybara alternativ som är snabbare att bygga, billigare att driva och säkrare för både människor och miljö.

Motiv och förslag

Kärnkraften är en av de dyraste och mest tidskrävande energiformerna att bygga ut. De projekt som pågår internationellt har genomgående drabbats av förseningar, budgetöverskridanden och säkerhetsproblem. SMR-tekniken presenteras som framtidens lösning men saknar incitament för kommersiell drift, just eftersom kostnaderna är väldigt höga. Den kräver nya tillståndprocesser, utbildningssystem och avfallsrutiner som ännu inte existerar. Sverige ska inte binda upp resurser i ett riskfyllt experiment när snabbare, billigare och säkrare alternativ finns i form av sol, vind, vatten och energieffektivisering.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att stoppa utbyggnaden av ny kärnkraft i Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sverige har redan stängt flera reaktorer utan att elsystemet kollapsat, vilket visar att omställningen är möjlig. En tydlig plan för avveckling ger industrin, kommuner och energibolag förutsägbarhet och underlättar investeringar i ny teknik. Ett planerat avvecklingsschema minskar risken för oplanerade driftstopp och höjer säkerheten. Samtidigt möjliggör det en rättvis övergång för de anställda och stärker energisystemets långsiktiga stabilitet.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att ta fram en nationell, tidsatt plan för successiv avveckling av befintlig kärnkraft med bibehållen leveranssäkerhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Kärnkraftens ekonomi är inte marknadsmässig. Ingen privat aktör bygger reaktorer utan statliga garantier eftersom riskerna är för stora. Varje krona som satsas på kärnkraft tränger undan investeringar i förnybar teknik som kan ge snabbare klimatnytta. Att ge skattepengar till en teknik med olösta avfallsproblem är ett dåligt användande av offentliga medel. Staten ska prioritera projekt som stärker självförsörjningen, sänker utsläppen och skapar gröna jobb i hela landet.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att avskaffa statliga stöd, kreditgarantier och andra subventioner som gynnar ny kärnkraftsbyggnation och i stället styra offentliga medel till förnybart, energieffektivisering och lagring. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Uranbrytning innebär omfattande miljöpåverkan, radioaktiva restprodukter och risk för förgiftning av mark och vatten. Sverige bör inte öppna nya gruvor för ett ämne som vi långsiktigt måste avveckla. Samtidigt gör beroendet av importerat uran oss sårbara,

särskilt när stora delar av världens uranreserver finns i politiskt instabila regioner. En hållbar energipolitik kräver självförsörjning och lokalt accepterade lösningar. Därför måste staten respektera lokala beslut och verka för en snabb övergång till förnybara energikällor.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att uranbrytning inte ska tvingas på kommuner och att Sverige inte ska göra sig beroende av import från auktoritära stater för kärnbränsleförsörjning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sol- och vindkraft är de energislag som snabbast kan byggas ut och som redan i dag är billigare än ny kärnkraft. Offentliga byggnader har stora takytor som står outnyttjade – där finns potential för lokal elproduktion, minskade kostnader och minskat klimatavtryck. Regeringen bör införa nationella mål för solenergi och underlätta tillståndprocesserna för vindkraft. Kommuner och regioner ska vara förebilder genom att integrera förnybar energi i sin verksamhet.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att intensifiera utbyggnaden av förnybar elproduktion samt ställa krav på kommuner att installera solenergi på offentliga byggnader. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett av de största hindren för vindkraftsutbyggnad är bristen på lokal förankring. Genom att dela med sig av intäkterna från produktionen kan kommuner och invånare få direkt nytta av etableringarna. Det skapar incitament för lokal utveckling, nya arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt i glesbygd. Liknande modeller används framgångsrikt i andra europeiska länder. En rättvis fördelning av vinsterna ökar acceptansen och gör det möjligt att snabbare ersätta kärnkraften med hållbar energi.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att införa intäktsdelning till kommuner och markägare vid vindkraftsetableringar för att stärka lokal nytta och acceptans. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett modernt elsystem behöver kapacitet att hantera variationer i produktionen. Investeringar i batterilagring, vätgas och flexibla nätlösningar gör det möjligt att lagra överskottsel och leverera den vid behov. Staten bör ta ett större ansvar för att samordna nätutbyggnaden och skapa ekonomiska incitament för företag att erbjuda stödtjänster. På så sätt säkras stabilitet och effekt även när sol och vind varierar. Detta är den mest kostnadseffektiva vägen till ett robust elsystem utan ny kärnkraft.

Regeringen bör omedelbart komma med förslag om att storskaligt stödja nätförstärkningar, energilagring och stödtjänster för att balansera ett växande förnybart elsystem. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Daniel Riazat (-)